

DE WEG IS STIJLVOL (EN VOL GEVAREN !) DE NIEUWE REGEERCULTUUR BEKEKEN

GUY VAN GYES (REDACTIELID)

Anderen hebben het voor mij nagerekend. Het federale regeerakkoord telt 297 beleidsintenties, het Vlaamse 464 (nagekeken door Patrick Stouthuysen). In zijn beleidsverklaring bij de opening van het parlementair jaar hanteerde Verhofstadt 43 keer het woordje nieuw (nagekeken door Bart Brinckman). Dadendrang en nieuwer-dan-nieuw-zijn vormen dus blijkbaar een belangrijke drijfveer voor de paars-groene leiders van ons land. In al deze ijver wordt ook veel belang gehecht aan een nieuwe politieke stijl. Er moet een frisse wind waaien door de politiek, de arrogantie van de macht moet afgelopen zijn. Openheid moet een essentieel onderdeel zijn van de nieuwe regeerstijl.

Deze stijl die de nieuwe politieke generatie probeert te ontwikkelen, is duidelijk te omschrijven als een uiting van wat de Nederlandse politicologen Duyvendak en de Haan *mobilisatiemanagement* noemen. Betrokkenheid en instemming creëren, mensen mobiliseren voor het beleid vormt de kern van deze nieuwe beleidsfilosofie. Het creëren van een draagvlak is waar een hedendaagse politicus zich moet op concentreren. Monitoren en auditen, ombudsmannen en charters, consultaties en hearings, folders en nieuwsbrieven, voorlichtingsblaadjes en televisiespotjes en als het dan nog niet beklonken is, een referendum. Wat een contrast met Huyse's analyse van de verzuilde politiek eind jaren '60: politici wilden volgens deze overlevering toen niets meer dan de passiviteit van de burger. De eerste reden waarom de huidige politieke elite zo behept is met deze betrokkenheidsgedachte ligt voor de hand. Vandaag belijden heel wat mensen een openlijk wantrouwen tegenover de traditionele regeerpartijen en tonen ze een groot misprijzen ten opzichte van de politici in plaats van loyauteit. Een andere verklaring is te zoeken in het aanvoelen van de politici dat men het met ideologische krachttaal niet meer haalt. De steeds maar mondiger burger heeft er zijn eigen kijk op. Vandaar dat men zijn toevlucht neemt tot een soort van proceduralisme: over het politieke doel zal nooit eenstemmigheid bestaan, over de *fairheid* van de procedure waarmee de keuze gemaakt is, wel.

Aan deze nieuwe beheptheid, die op zich zeker lovenswaardig is, zijn bepaalde gevaren verbonden. In de eerste plaats zou het zeer onverstandig zijn de nieuwe politieke stijl gelijk te stellen met een communicatiestrategie: hoe moeten we als politici onze boodschap beter en professioneler overbrengen? Op zich niks mee, in een goed verpakte boodschap zal de burger sneller geloven, het geeft je als politicus evenwel

nog niet het recht te zeggen: 'We hebben het je toch verteld en uitgelegd, dus ben je medeplichtig voor het gevoerde beleid'. Echte communicatie (de basis van democratie) veronderstelt een wederkerigheid en een dialoog. Een *flashy* tv-spot volstaat daarvoor niet. Ten tweede kan zulk mobilisatiemanagement leiden tot een uitputtende veranderingsdrang. Geen enkele hervorming krijgt nog de tijd om zich te bewijzen. De al genoemde de Haan zegt dan ook dat het meest problematische kenmerk van dit nieuw soort politiek is dat niet zozeer niks klaargemaakt wordt aan beleid, maar veeleer dat er weinig beleid afgemaakt wordt. Het dadenlijstje van de regering-Verhofstadt laat op dit vlak het ergste vermoeden.

Volgens mij zijn er ondanks deze gevaren twee methoden waarmee de nieuwe weg kan versterkt worden. Ten eerste, kijk voor de opbouw van de nieuwe regeerstijl naar het maatschappelijk middenveld. Zeker, deze organisaties zijn meestal gericht op de verdediging van een of ander belang, ze zijn evenwel ook ruimten waar aan politieke meningsvorming gedaan wordt, er wordt sociaal kapitaal opgebouwd dat politiek waardevol is. Uiteraard veronderstelt dit dat deze sociale organisaties in voldoende mate beweging zijn en niet al hun energie stoppen in zoveel mogelijk macht en invloed verwerven. Middenveldorganisaties die er in slagen om een levendige basis te ontwikkelen, zijn de plaatsen bij uitstek waar via dialoog maatschappelijke problemen en controversiële kwesties behandeld kunnen worden. Ze hebben het voordeel dat je niet voor elke beleidsdiscussie jan-en-alleman in de straat moet aanspreken. Er is tijd en ruimte voor socialisatie en training in politieke discussie, zodat ongelijkheden weggevlakt worden. Er is plaats voor de argumentatie die er in de media niet altijd is. Ten tweede mag of kan dit nieuwerisme niet leiden naar een nieuwe flinkheid van politici. Het participatieprobleem en het politieke wantrouwen worden voor een groot stuk ook veroorzaakt door het gegeven dat de interventiemogelijkheid van de nationale politiek sterk afgeslankt is. Europa is een belangrijke regelgever geworden. Het zou pas van een stijlbreuk getuigen als de Belgische regering een voortrekkersrol zou kunnen spelen in het verhogen van de democratische betrokkenheid bij het EU-beleid. Net zoals het ook een stijlbreuk zou zijn als meer aandacht zou kunnen gaan naar economische democratie. In dit domein moet de mondige en competente burger al te veel en te vaak zomaar ondergaan dat zijn job meer onzeker, flexibel en stresserend wordt. Deze economische onzekerheid en onmacht heeft zonder twijfel effect op de wijze waarop mensen de politieke macht inschatten.

Het mag in de nieuwe politieke cultuur dus niet alleen gaan om de verhoging van de betrokkenheid en instemming van de burger met de regeerpolitiek, maar het moet gaan om een verbreding en uitdieping van de democratie en dit niet alleen in het eigen, bekende nationale en politieke terrein. Beste regeerders, span daar uw regelenkunsten voor in (en doe het met stijl).